

RECENZIJ E

Hubert Pettan - HRVATSKA OPERA

Zajčevi suvremenici I

Dr Hubert Pettan tiskao je u vlastitoj nakladi prvi svezak svog opširno zamišljenog djela »Hrvatska opera«. U bilješci uz naslov »Hrvatska opera« naznačen je sveukupni sadržaj ovog djela u slijedećih 16 poglavlja:

- I — Izvedbe u Dubrovniku,
- II — Lisinski,
- III — Zajc — 1. Zajčeve opere do dolaska u Zagreb,
2. Opere iz vremena Zajčeva ravnateljstva,
3. Kasnije Zajčeve opere,
- IV — Zajčevi suvremenici I,
- V — Zajčevi suvremenici II (nastavak),
- VI — Nova nastojanja,
- VII — Skladatelji čija su prva operna djela izvedena između 1918/29,
- VIII — Skladatelji izvedenih djela od 1930 — 1945,
- IX — Skladatelji izvedenih djela od 1945 — 1960,
- X — Skladatelji izvedenih djela od 1960 — dalje,
- XI — Neizvedeni skladatelji opera,
- XII — Ostali podaci (Hrvati u inozemstvu, stranci u Hrvatskoj),
- XIII — Sadržajni temelji libreta,
- XIV — Libretisti,
- XV — Izvodioci hrvatskih opernih djela,
- XVI — Sveukupni osvrt.

Dakle, četvrto u gore navedenom nizu poglavlja prvi je objelodanjeni svezak djela »Hrvatska opera«. Naslov ovom poglavlju jest »Zajčevi suvremenici I (Eisenhuth, Vilhar-Kalski, V. Bersa)«. Đuro Eisenhuth napisao je dvije opere »Sejслав Ljuti« i »Petar Bačić«. Franjo Serafin Vilhar-Kalski napisao je četiri opere: »Zvonimir«, »Smiljana«, »Lopudska sirotica« i »Ivanjska kraljica«. Vladimir Bersa napisao je pet opera: »Cvijeta«, »Andrija Čubranović«, »Mozartova smrt«, »Komedijaš« i »Das Gastmahl zu Pavia« (Gozba u Paviji).

Svakog od spomenutih opernih skladatelja autor je obradio u slijedećim naslovima: »život i rad«, »izvori«, (imena i obrada opera) i »ostala djela«. Na sličan način i svaka od opera obrađena je sistematski: »Kratki sadržaj«, »opis djela«, »libreto«, »orkestar«, »izvedbe«, »kritike«, »skladatelj (i libretist) o djelu«. U ovako raspoređenom gradivu autor je uspješno dočarao stvaralačko djelo skladatelja s jedne strane, i glazbenu kritiku, odnosno, kako su primili skladatelje njihovi suvremenici, s druge strane.

Na završetku poglavlja nalazi se općeniti kratki prikaz obrađenih skladatelja. EISENHUTH se kao skladatelj postepeno uveo u zagrebački glazbeni život. Bio je vrlo dobro primljen (zborovi) pa se je odvažio i na veća djela (opere). Poput ostalih naših romantika (skladatelja i slikara) i Eisenhuth se odlučio u prvoj operi za povijesni sadržaj (Sejслав Ljuti), a u drugoj operi izabire tipičan romantički lik (Petar Bačić). VILHAR-KALSKI, iako Slovenac, u Hrvatskoj nalazi drugu domovinu, na hrvatskom jeziku sklada sve opere i tematski je vezan uz hrvatsku sredinu. Kao skladatelj zborova i popijevki postigao je velike uspjehe, a kao operni skladatelj imao je više uspjeha u Ljubljani nego u Zagrebu. I on se, poput ostalih romantika, u prvoj operi opredijelio za povijesni sadržaj (Zvonimir, nedovršena opera). V. BERSA vrlo uspješno započinje skladateljski put. Kritika ga je vrlo dobro primila i poticala za daljnji rad. Njegove prve opere vezane su uz Dubrovnik (Cvijeta i Andrija Čubranović). U daljnjem stvaranju pokazuje da ga zanimaju vrlo različiti sadržaji. Značajke njegovog glazbenog stvaralaštva jesu: razvijeni smisao za instrumentaciju, smisao za gradaciju, razrađivanje melodijske linije te južnjačka raspjevanost.

U dodatku autor donosi tabelu »Praisvedbe opera hrvatskih skladatelja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu od godišta 1870/71. do kraja godišta 1965/66.« Tu se nalazi pregledno nanizanih 59 opera 25 hrvatskih skladatelja: datumi praisvedbi opera, kad su bile obnavljane, zadnje izvedbe te koliko puta je izvedena pojedina opera.

Nije potrebno isticati koliko će obogatiti našu glazbenu literaturu djelo »Hrvatska opera«. Predviđeni naslovi ovog djela obećavaju sveobuhvatnu sliku razvoja i vrijednosti te vrste scenske glazbe kod nas, a ovo poglavlje dokazuje da će taj posao Autor dobro obaviti.

Izak ŠPRALJA

VI. Fajdetic - Glazbeni život Senja

U Senjskom Zborniku III (god. III, 1967 — 1968, str. 94 — 174) VI. Fajdetic pod naslovom »Glazbeni izraz Senja« objavio je glazbeni folklor Senja i okolice prema slijedećem rasporedu: I — općenito o značenju i posebno o glazbenom životu grada Senja u kojem su se susreli i stopili vrlo različiti glazbeni izrazi (istar-ska ljestvica, dalmatinska varoška popijevka, bosanska te bunjevačka pučka glazba...);

II — svjetovni napjevi;

III — duhovni napjevi;

IV — općeniti osvrt na senjski glazbeni život sastavljen prema upitniku kojega je sastavio Dr Božidar Širola prema »Osnovi za proučavanje narodnog života« dra Ante Radića.

Autor je sakupio sve napjeve koji se pjevaju u Senju i okolici. Dio tih napjeva zapisao je sam Autor, a do sada zapisane napjeve preuzeo je iz odgovarajućih zbirki zajedno s pratnjom. Svaki od zapisanih napjeva popratio je Autor bogatim komentarom kojega je sakupio bilo iz napisanih vrela, bilo iz usmene predaje. Tekst je obogaćen brojnim fotografijama.

Izak ŠPRALJA